

mi Atyánknak, s ilyenkor találóan szólnak rólunk is fájdalmas szavak: „Te nagyon akartad az életet / A lánghajú tavaszt. / S meg vagyon írva: /Aki nagyon akarja, elveszti azt.“ (Reményik Sándor).

Uram, ha éhesek vagyunk, el ne hagyj! Ámen.

ÉLŐ LELKIISMERETTEL

1Tím 1,19; ApCsel 24,16

Érdekes, tanulságos könyv került a kezembe, „a világ“ leggazdagabb embereiről szóló. Lapjairól régi- és újjgazdagok néha kalandos, máskor szürke és unalmas élete, vagyonszerzésük némelykor tisztességes, máskor becstelen története tárult eléem. Rockefeller, Onassis és sokan mások: pénz- és üzletemberek, bankárok, dúsgazdag olajmágnások... Embereket a pénz bővületében. Emberek, kiknek: „Szemükön pénz, bár meg se hal-tak.“ (Csiki László) Vagy jókaisan: „gazdag szegények“ tündöklése és bukása. Rövid tündöklése és elkerülhetetlen bukása, hisz „a halottas ru-hának nincs zsebe“ . . .

Testvérem! Foglalkoztatott valaha a kérdés, hogy ki „a világ“ — vagy bár szűkebb környezeted — leggazdagabb embere? Ne kezdj most csacska számolgotatásba és elhamarkodott összehasonlítást se tégy. A Szentírás arról tesz tanúbizonyosságot, hogy azok az igazán gazdag emberek, akik „Istenben gazdagok“, vagyis: akiknek élő lelkiismeretük van! Az élő lelkiismeretnek ugyanis kimondhatatlan értéke van. Egészen egyszerűen — megfizethetetlen. Általa őrizheti meg az ember életének tisztaságát, s törekedhet „minden tekintetben helyes életre“ (Zsid 13,18). Tudom, ma-napság sokan kételkedően csodálkoznak ezen, de állítom: ezeknél nagyobb gazdagság és kincs aligha van az igazán hívő, keresztény ember számára.

Tapasztaljuk lépten-nyomon, hogy az élet, a dolgok s az emberi kap-csolatok egyre bonyolultabbá válnak körülöttünk. A kortárs író (Király László) egyik hőse, egy nyolcvan felé tartó öreg mondja, hogy tájékozódni kell ebben a bonyolult világban, mert: „tájékozódni muszáj, enélkül nem lehet rendet tartani, s rendnek lenni kell.“ Nos, ebben a „tájékozódásban“ igazítja el az embert saját élő lelkiismerete — „a legjobb barátja, bírója és vezére“ —, mert „lelkiismerete jelölheti meg a legbiztosabb utat“ számára (Berde Mózes). Az élő lelkiismeret előre jelzi a közelgő veszélyt. Mielőtt hibát, bűnt követnél el, már megszólal és figyelmeztet. Olyan, mint a vészcsengő. S olyan, mint az iránytű: csalhatatlanul jelzi, mutatja a helyes utat, hogy el ne tévedj az élet szövevényes sűrűjében.

Felelős, vezető állásban dolgozott valaki. Mint manapság is oly gyakran lenni szokott: sokan „megkörnyékezték“, kísértették, hogy intézne el számukra egyet s mást. Persze soron kívül. „Kéz kezét mos!“ — mondták, vagy „csúsztatni“ próbáltak: borítékot tenni íróasztalára, pénzt: gyúrni zsebébe... Soha nem fogadta el. Ha helyesnek ítélte — lelkiismeretével nem ellenkezőnek —, szívesen segített bárkinek, úgynevezett „ellenszolgáltatások“ nélkül is. Jellemzőnek tartom, hogy e „méltóságát vesztett világban“ (Deák Tamás), még saját családtagjai is balgának tartották. „Meggazdagodhatnánk, gondtalanul élhetnénk!“ — vetették: szemére nemegyszer. De ő, az élő lelkiismeretű ember, hajlíthatatlan konoksággal kitartott; a szemrehányásokra, vádaskodásokra bölcs egyszerűséggel válaszolt: „Szeretek nyugodtan aludni!“ Mint aki szent bizonyossággal tudta, mert megbizonyosodott felőle, hogy nincs olyan kényelmes, puha ágy, ami úgy pihentetné, boldogítaná az embert; mint élő, tiszta lelkiismerete. Ha jól cselekedtél, tüstént megnyugtat, lelki békét ad és boldoggá tesz. Ha ellenben vétkeztél, bünt követél el, olyan mint az ítélőbíró: azonnal vádolni kezd. Ő fogalmazza meg elsőként és a legélesebben az ellened szóló vádbeszédet. De ilyenkor sem ellened dolgozik. Midőn feddően vádol vagy ítéletet mond feletted, akkor is megjobbulásodat akarón figyelmeztet; sürget, hogy hozd helyre, igazítsd istenes életpályára a te kisiklott, zátonyra futott életed. Ezért, ha sokszor kényelmetlen is, mert igencsak terhedre lehet, mindig a legjobb barátodat és igaz jóakaródat üzöd el, hallgattatod el benne... Olvastam valahol egy balga vadászról, aki a vadászatból hazatérve igen fáradt volt és, nyomban pihenni tért. Álmából többször is felébresztette kutyája dühös ugatása. Hirtelen felindulásának vak dühével tépte fel az ablakot és lelötte kutyáját... Reggelre kirabolták. A legtöbb ember épp azért szenved hajtórést a hitben és az életben, mert elveti, elúzi vagy elhallgattatja legjobb barátját, élő lelkiismeretét. Ezért kell arra törekednünk, hogy lelkiismeretünk mindig élő legyen.

Az ugyancsak kortárs írónak (Kiss Jánosnak) van egy nagyszerű novellája, melynek a Hólabda címet adta. Főhőse egy épp szabadságra készülő átlagember — Gretli —, akinek olyannyira „elege van“ már mindenkiből és mindenből, hogy elhatározza: bezárkózik a lakásába. Embert sem akar látni. Senkinek nem nyit ajtót, de még a rádiót és a televíziót is kikapcsolja. Megfeledkezik azonban a telefonról, amely hamarosan — élesen — belesönget otthona csöndjébe. Egy ismeretlen telefonáló, kényelmetlen kérdést tesz fel neki: „Tiszta a lelkiismerete?“ — Az ismétlődő hívásokra hősünk felbőszül, lecsapja a kagylót, majd telefonbetyárnak nevezi az alkalmatlankodó telefonálót, de egy idő után mégiscsak kénytelen elgondolkodni a dolgon, sőt: végül már szeretne elbeszélgetni a kérdésről az ismeretlennel. — Miért épp engem hívott fel, miért nem mást? Miért épp nekem tette fel ezt a kérdést? — kérdi Gretli. — Nem lett volna jobb, ha mondjuk egy tábornokot vagy egy miniszterelnököt

kérdez meg? Én egyszerű ember vagyok, egy a sok közül. Olyan mindegy a világnak, hogy milyen az én lelkiismeretem . . .

— Bárkit felhívhattam volna, hangzik a válasz, hisz mindenkinek szüksége van erre a szembenézésre. Arra, hogy komolyan, felelősen elgondolkozzon ezen a kérdésen. S ne feledje — mondja az ismeretlen telefonáló —, hogy a világ túlnyomóan olyan egyszerű, átlagemberekből áll, mint ön, aki csak egy a sok közül. A választ pedig ne nekem adja meg — mondja végül —, nekem nincs szükségem rá. Döntse el magában, s csak önmagának válaszoljon, mert ez a fontos. S talán az, hogy erre ébresszen rá másokat is.

Ilyen „telefonhívások“ — számonkérő, önvizsgálatra készítő, lelkiismeretet ébresztő és válaszadásra indító figyelmeztetések — a mai elmélkedésünk alapgondolatául választott bibliai részek is. Bennünket kérdeznek: „Tiszta a lelkiismereted?“ Lehet, sokszor kényelmetlenül bosszantóan cseng bele lelked közönnyel átitatott, fásult csöndjébe egy-egy ilyen kérdés, akár egy váratlan telefonhívás, de hidd el: mindig a saját érdekedben. Figyelj hát rá, s hozd rendbe dolgaidat; élő lelkiismereted iránytűje igazítsd istenes életpályára életedet, hogy hajótörést ne szenvedj a hitben és az életben! Ámen.

NYITRAI MÓZES

A TÖKÉLETESÁLDOZÁS

Róm 12,1—2

Az alapige áldozásra hív, áldozásra szólít fel minket.

Az ember mindig úgy érezte, hogy akihez a szeretet, kötelesség és reménység szálai kötik, annak számára kell, hogy valami áldozatot hozzon. Egy életen keresztül kell áldozatot hoznunk gyermekeinkért, szüleinkért, barátainkért, a társadalomért, népünkért, hitünkért és mindenért, aminek az élete hozzánk van kapcsolva, s amihez a mi sorsunk is hozzáfűződik. Az áldozat a mértéke szeretetünknek, kötelességérzetünknek, reménykedésünknek.

A hívő lelkek minden időben úgy érezték, hogy a legnagyobb mértékben Istennek kell áldozniok, mert végtelen jósága és mindenrevigyázó gondviselése miatt őt kell leginkább szeretnünk, vele szemben kell legnagyobb elkötelezettséget éreznünk és tőle remélhetünk a legtöbbet. Az alapige is Istennek való áldozásra szólít fel minket.